

NODOKĻU POLITIKA LATVIJĀ NO 2018. GADA

TIEŠIE NODOKĻI | NETIEŠIE NODOKĻI | CITAS IZMAIŅAS

2017. gada 28. jūlijā Saeima apstiprināja nodokļu reformu, kas ietvēra vairākus likumprojektus, tāpēc ar 2018. gada 1. janvāri stāsies spēkā izmaiņas Latvijas nodokļu politikā. Šis ziņojums apkopo būtiskākos jaunumus nodokļu likumdošanā.

JAUNS UZŅĒMUMU IENĀKUMA NODOKLIS

Ar 2018. gada 1. janvāri stāsies spēkā jauns Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums (UIN likums), kas paredz jaunu uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) maksāšanas režīmu, kā arī paplašina UIN maksātāju loku - turpmāk par UIN maksātājiem kļūs arī personālsabiedrības un visas kooperatīvās sabiedrības.

Ar UIN apliekamā bāze

Jaunais UIN maksāšanas režīms paredz nodokļa maksāšanu atlikt līdz brīdim, kad peļņa tiek sadalīta vai citā veidā novirzīta tādiem izdevumiem, kuri nenodrošina nodokļa maksātāja attīstību vai nav saistīti ar saimnieciskās darbības nodrošināšanu. Līdz ar to, salīdzinot ar esošo UIN regulējumu jaunais UIN modelis paredz atšķirīgu UIN bāzes aprēķinu.

Sākot ar 2018. gadu ar UIN apliekamā bāze veidosies no sadalītās peļņas un nosacīti sadalītās peļņas.

Sadalītā peļņa ietver:

- 1) aprēķinātās dividendes, tai skaitā ārkārtas dividendes,
- 2) dividendēm pielīdzinātās izmaksas (attiecināmas uz kooperatīvās sabiedrības peļņu, individuālā uzņēmuma, zemnieka vai zvejnieka saimniecības peļņu, personālsabiedrības un nerezidentu pastāvīgo pārstāvniecību peļņas daļas izmaksu),
- 3) nosacītās dividendes (tāda pamatkapitāla samazināšana, kas iepriekš tika palielināts no nesadalītās peļņas, par kuru netika samaksāts UIN saskaņā ar jauno maksāšanas režīmu, attiecas arī uz gadījumiem, kad uzņēmums tiek likvidēts vai UIN maksātāj reģistrējas par mikrouzņēmumu nodokļa maksātāju).

Līdzīgi kā to pašreizējais UIN likums, arī jaunā likuma normas paredz neaplīkt ar nodokli saņemtās dividendes no nodokļa maksātāja, kurš tā rezidences valstī ir UIN maksātājs. Turklāt, ja saņemto dividenžu summa būs lielāka par taksācijas periodā aprēķināto

dividenžu summu, kura iekļauta ar UIN apliekamajā bāzē, starpību būs tiesības pārnest uz nākamajiem taksācijas periodiem.

Nosacīti sadalītajā peļņā pamatā ietver UIN korekcijas, par kurām arī šobrīd nevar samazināt ar UIN apliekamo ienākumu. Būtiskākās no tām:

- 1) ar saimniecisko darbību nesaistītie izdevumi (piemēram, soda naudas, izmaksas par degvielas patēriņa virslimita normām, ziedojumi, izdevumi par reprezentācijas auto, par darbinieku atpūtas un izklaides pasākumiem);
- 2) norakstītie nedrošie debitoru parādi;
- 3) palielināti procentu maksājumi nefinanšu institūcijām jeb "thin capitalisation" (saglabāts viens ierobežojums pašu kapitāla un aizņemtā kapitāla proporcijai 4 pret 1, kā arī noteikts jauns ierobežojums procentu maksājumiem, kas pārsniedz 3 milj. euro gadā);
- 4) izsniegtie aizdevumi saistītai personai,
- 5) transfertcenu korekcijas u.c.

Bez tam, jaunais UIN likums paredz iespēju neiekļaut ar UIN apliekamajā bāzē *reprezentācijas izdevumus* un *personāla ilgtspējas pasākumu izdevumus*, kas nepārsniedz 5% no kopējā pirmstaksācijas gada bruto darba algas fonda, par kuru samaksāti valsts sociālās apdrošināšanas maksājumi, ja minētie izdevumi uzskaitīti dalīti no citiem izdevumiem. Pie *personāla ilgtspējas pasākumu izdevumiem* pieskaitāmi izdevumi par kolektīva motivēšanas un saliedēšanas pasākumu nodrošināšanu, izdevumi par ēdināšanai paredzētajām telpām u.c.

Attiecībā uz *aizdevumiem saistītajām personām*, jaunā UIN likuma normas paredz ar UIN apliekamajā bāzē iekļaut aizdevumus akcionāriem vai "māsas" uzņēmumiem, kas izsniegti sākot ar 2018. gada 1. janvāri. Ar UIN apliekamajā bāzē netiek ietverti aizdevumi, kurus izsniedzis "mātes" uzņēmums vai kuri izsniegti pastāvīgajai pārstāvniecībai ārvalstīs. Papildus

tam UIN apliekamajā bāzē netiek iekļauta aizdevuma summa tādā apmērā, kādā uzņēmums aizdevumu saņēmis no nesaistītas personas, vai pārskata gada sākumā, kurā izsniegts aizdevums, bilancē nav uzrādīta nesadalītā peļņa.

Nodokļa likme

Saskaņā ar jauno likumu UIN likme ir noteikta 20% apmērā. Tomēr, jāņem vērā, ka pirms nodokļa likmes piemērošanas ar nodokli apliekamā bāze ir jākorrigē, piemērojot koeficientu 0,8.

Koeficients 0,8 tiek piemērots, lai izmaksātai (neto) dividenžu summai vai citiem nodokļa objektiem noteiktu bruto UIN bāzi. Līdz ar to efektīvā nodokļa likme būs 25% (likme 20/80).

Maksājumi nerezidentiem

Jaunais UIN likums praktiski pārņem likumā par UIN noteikto kārtību attiecībā uz nodokļa uzlikšanu nerezidentiem, to ar nodokli apliekamajiem objektiem un ar iespēju piemērot pašreiz esošos atbrīvojumus.

Atšķirības ir nodokļa likmēs:

- par vadības un konsultatīvajiem pakalpojumiem – 20%;
- par Latvijā esoša nekustamā īpašuma atsavināšanu – 3%;
- par visa veida maksājumiem un dividendēm uz zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm/teritorijām – 20%.

Nodokļa objekts vairs nav atlīdzība par īpašuma izmantošanu.

Vienlaikus, ja nodokļu konvencijās ir noteikti labvēlīgāki nosacījumi, tad tāpat kā līdz šim tiek piemērotas nodokļu konvencijas normas.

Gadījumā, ja UIN no maksājumiem nav ieturēts, tad šis maksāšanas pienākums ir attiecināms uz izmaksātāju, un maksājamais UIN ir jāpalielina par nodokli no nerezidenta ienākuma, proti, izmaksātā summa tiek dalīta ar koeficientu 0,8 un reizināta ar attiecīgo nodokļa likmi.

Taksācijas periods

Vispārīgā gadījumā taksācijas periods būs kalendārais mēnesis. Līdz ar to UIN deklarācija būs jāiesniedz un nodoklis jāmaksā katru mēnesi – līdz nākamā mēneša 20. datumam.

UIN deklarāciju varēs nesniegt par to taksācijas periodu, kurā neveidosies ar UIN apliekamais objekts. Tomēr, neatkarīgi, vai UIN bāze pārskata gadā ir veidojusies vai nav, nodokļa maksātājam kopā ar gada pārskatu būs jāiesniedz pārskata perioda pēdējā taksācijas perioda deklarācija.

Iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa vai zaudējumi

Jaunā UIN likuma pārejas noteikumi paredz, ka nesadalīto peļņu, kas uzrādīta bilancē uz 2017.gada 31. decembri, ar UIN neapliek pēc jaunā UIN modeļa.

UIN likumā ir saglabāta arī iespēja ierobežotā laika posmā (proti, turpmākos 5 gadus, ieskaitot 2018.gadu) segt daļu nodokļu zaudējumus, kas radušies iepriekšējos taksācijas periodos līdz 2017. gada 31. decembrim.

Nodokļa deklarācijas iesniegšana un avansa maksājumi 2018.gadā

Jāņem vērā, ka UIN deklarācija par periodu no 2018.gada 1.janvāra būs jāpagatavo saskaņā ar jaunā UIN likuma normām ne tikai nodokļa maksātājiem, kam taksācijas periods sakrīt ar kalendāro gadu, bet arī tiem, kam pārskata gads par 2017. gadu beidzas 2018. gadā.

Tā kā tiek ieviests atšķirīgs UIN modelis, tiem nodokļa maksātājiem, kuru pārskata gads nesakrīt ar kalendāro gadu būs jāiesniedz starpperioda finanšu pārskats un UIN deklarācija par periodu līdz 2017. gada 31.decembrim saskaņā ar pašreiz spēkā esošo UIN regulējumu. Par periodu no 2018. gada 1.janvāri līdz pārskata gada beigām būs jāpagatavo viena UIN deklarācija saskaņā ar jaunajām UIN likuma normām.

Arī pārējiem nodokļa maksātājiem, kuru pārskata gads sakrīt ar kalendāro gadu, par periodu no 2018. gada janvāra līdz jūnijam būs jāiesniedz viena UIN deklarācija.

Jaunais UIN likums neparedz nodokļa avansa maksājumu veikšanu, izņemot pārejas periodā līdz 2018.gada 30.jūnijam nodokļa maksātājiem būs jāveic UIN avansa maksājumi katru mēnesi.

IZMAIŅAS IEDZĪVOTĀJU IENĀKUMA NODOKĻA LIKUMĀ

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) likmes algota darba ienākumam un prognozētais neapliekamais minimums

Sākot ar 2018. gada 1. janvāri ir ieviesta progresīvā IIN likme, proti:

- ienākumam, kas nepārsniedz 20 000 euro gadā (jeb 1 667 euro mēnesī) jāpiemēro 20%;

- ienākumam, kas pārsniedz 20 000 līdz 55 000 euro gadā (jeb robežās no 1 667 līdz 4 583,33 euro mēnesī) - 23%, savukārt,
- ienākumam, kas pārsniedz 55 000 euro gadā (jeb vairāk kā 4 583,33 euro mēnesī) - 31.4%.

Piemēram, darbiniekam bruto mēneša darba alga ir 2 000 euro apmērā, tad ienākuma daļai līdz 1 667 euro jāpiemēro 20%, bet atlikušajai daļai 333 euro jāpiemēro 23% likme. Savukārt, ja mēneša bruto alga ir 5 000 euro, tad no ienākuma daļas 1 667 euro ienākuma izmaksātājam būs jāietur 20% IIN, bet no atlikušās daļas – 3 333 euro būs jāietur 23% IIN, jo algotā darba ienākumam taksācijas gada laikā 31,4% likmi nepiemēros. Nodoklis no taksācijas gada ienākuma, kas pārsniedz 55 000 euro gadā tiks aprēķināts rezumējošā kārtībā (iesniedzot gada ienākuma deklarāciju).

Nosakot ar nodokli apliekamā ienākuma robežvērtības netiek iekļauti ar nodokli neapliekamie ienākumi.

Ja darba vietā nebūs iesniegta algas nodokļa grāmatiņa, algas nodokļa likme būs 23%, neatkarīgi no mēneša ienākuma apmēra.

Līdzīgi kā tas ir šobrīd, personas ar nodokli neapliekamā ienākuma apmērs būs atkarīgs no kopējā gūtā ienākuma apmēra. Tiek prognozēts, ka ienākumiem virs 1 000 euro mēnesī ar nodokli neapliekamais ienākums netiks piemērots vispār.

Neapliekamais minimums ienākumiem, kas nepārsniedz 1 000 euro mēnesī tiks noteikts, balstoties uz Valsts ieņēmumu dienesta (VID) aprēķināto personas ienākumu prognozi un valsts noteikto maksimālo minimumu atkarībā no kopējo ienākumu apmēra. Informāciju par darba ņēmējam piemērojamo VID prognozēto mēneša neapliekamo minimumu, izmantojot Elektroniskās deklarēšanas sistēmu, paziņo darba devējam katru gadu līdz 1. janvārim un 1.augustam.

Nodokļa likmes citiem ienākuma veidiem

2018. gadā IIN no kapitāla būs 20% apmērā, neskatoties uz ienākuma veidu. IIN 10% likme ir saglabāta tikai ienākumam no meža, metāllūžņu atsavināšanas un par sava īpašuma iznomāšanu, neregistrējoties kā saimnieciskās darbības veicējam, 15% - sezonas laukstrādnieku ienākumam.

IIN nav jāmaksā no dividendēm, ja no tā būs samaksāts UIN, bet ja uzņēmums izmaksās dividendes fiziskajai personai no iepriekš nesadalītās peļņas (t.i. peļņai, kas bija radusies uz 2017. gada 31. decembri), pirmos divus

gadus (2018. un 2019. gadā) tiks piemērota 10% nodokļa likme.

SOLIDARITĀTES NODOKLIS

Kopējā solidaritātes nodokļa likme ienākumam, kas pārsniedz valsts noteikto VSOAI objekta maksimālo apmēru, ir 35.09%. Likuma izmaiņas paredz, ka ar 2018. gadu lielākā daļa no samaksātā nodokļa tiks ieskaitīta maksātāja pensiju un veselības apdrošināšanai un tikai 10.5% no tā tiks ieskaitīta valsts kases IIN kontā.

VALSTS SOCIĀLĀS OBLIGĀTĀS APDROŠINĀŠANAS IEMAKSAS (VSOAI)

Likums "Par valsts sociālo apdrošināšanu" papildināts ar jaunu sociālās apdrošināšanas veidu - veselības apdrošināšanu, kurai būs pakļauti visi darba ņēmēji. Līdz ar to, lai nodrošinātu likumā deklarētās tiesības apdrošinātajām personām saņemt veselības aprūpes pakalpojumus, ir palielinātas VSOAI likmes un 2018.gadā obligāto iemaksu likme, ja darba ņēmējs tiek apdrošināts visiem sociālās apdrošināšanas veidiem, būs 35,09%, no kuriem 24,09% maksās darba devējs un 11% – darba ņēmējs.

Papildus tam ir paredzēts, ka autoratlīdzību izmaksātājiem būs pienākums papildus autoratlīdzībai aprēķināt un par autoratlīdzības saņēmēju valsts budžetā samaksāt VSOAI saņēmēja pensiju apdrošināšanai. VSOAI likme ir 5% no nolīgta autoratlīdzības apmēra.

IZMAIŅAS MIKROUZŅĒMUMU NODOKĻA LIKUMĀ

Ar 2018. gadu mikrouzņēmuma nodokļa maksātāja statusu varēs iegūt tikai tādi saimnieciskās darbības veicēji, kuru apgrozījums kalendāra gadā nepārsniegs 40 000 euro (šobrīd 100 000 euro). Bez tam, ir noteikti arī ierobežojumi darbinieku nodarbināšanai, proti, fiziskā persona vienlaicīgi varēs būt darba ņēmējs tikai vienā mikrouzņēmumā.

Likuma grozījumos paredzēts pārejas periods attiecībā uz tām personām, kas bija mikrouzņēmumu darbinieki 2017. gada 31. decembrī.

PIEVENOTĀS VĒRTĪBAS NODOKLIS

Ar 2018. gada 1. janvāri ir paplašināts to darījumu loks, kuriem būs jāpiemēro īpašais pievienotās vērtības nodokļa (PVN) režīms jeb apgriezta nodokļa maksāšana.

Turpmāk īpašais režīms būs jāpiemēro arī spēļu konsoļu piegādēm, celtniecības materiāliem un konstrukcijām

(būvizstrādājumiem), metālizstrādājumu piegādēm un ar tām saistītajiem pakalpojumiem, kā arī plašam sadzīves elektronisko iekārtu un aparatūras piegādēm (ledusskapjiem, veļas mašīnām u.tml. precēm). Visiem darījumiem, kas tiek veikti īpašā nodokļa režīmā, ir atļauti tikai bezskaidras naudas norēķini.

Samazināts ir arī PVN reģistrācijas sliekšnis, tādējādi saimnieciskās darbības veicējiem turpmāk būs jāreģistrējas kā PVN maksātājiem gadījumā, ja tā ar nodokli apliekamo darījumu vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā ir pārsniegusi 40 000 euro (šobrīd - 50 000 euro).

AKCĪZES NODOKLIS

Ar mērķi kompensēt budžeta iztrūkumu, kas nākošajam gadam tiek prognozēts saistībā ar algas nodokļa likmju samazinājumu, ar 2018. gadu tiek palielinātas akcīzes nodokļa likmes lielākajai daļai akcīzes preču. Ar akcīzes nodokļa likmju izmaiņām var iepazīties VID mājas lapā <https://www.vid.gov.lv/lv/akcizes-nodokla-likmes-0>

Akcīzes nodokļa likmes nav mainītas tikai raudzētiem alkoholiskajiem dzērieniem līdz 6°, cigaretēm, degvielai un marķētajai degvielai, kā arī dabasgāzei, bezalkoholiskajiem dzērieniem, kafijai un elektroniskajās cigaretēs izmantotajiem šķidrumiem.

IZLOŽU UN AZARTSPĒĻU NODOKLIS

Ar 2018. gadu tiek paaugstināta azartspēļu nodokļa likme ruletei, kā arī kāršu un kauliņu spēlei (par katru galdu) par kalendāro gadu no 18 000 euro uz 23 400 euro un paaugstināta azartspēļu nodokļa likme videospēlēm un mehāniskajiem automātiem (par katra automāta katru spēles vietu) par kalendāro gadu no 3 204 euro uz 4 164 euro.

LIKUMS "PAR NODOKĻIEM UN NODEVĀM"

Saskaņā ar grozījumiem likumā "Par nodokļiem un nodevām" ar 2018. gadu tiek paplašinātas VID tiesības piemērot prasījuma nodrošināšanas līdzekļus, kā arī to gadījumu loks, kad VID ir tiesīgs bez nodokļu maksātāju ziņas publicēt informāciju VID mājaslapā, kas varētu veicināt labticīgo uzņēmumu iespējas pārbaudīt savus darījumu partnerus:

- Informāciju par darba devējiem, kuru darbinieku vidējais mēneša atalgojums ir valstī noteiktās minimālās mēnešalgas apmērā vai mazāks,
- Informāciju par nodokļu maksātājiem, kuri ir administratīvi sodīti par darba samaksas

noteikumu pārkāpšanu 4 no 4 ("aploksņu algu" maksāšanu),

- Informāciju par nodokļu maksātājiem, kas normatīvajos aktos noteiktajos termiņos nav iesnieguši nodokļu administrācijai šajā likumā vai konkrēto nodokļu likumos paredzētās nodokļu deklarācijas vai informatīvās deklarācijas,
- Informāciju par nodokļu maksātāja amatpersonu, kas ir vai bija amatpersona komercsabiedrībā un tās pienākumu pildīšanas laikā ir iestājušies apstākļi, kas bija par pamatu komercsabiedrības saimnieciskās darbības apturēšanai.

Papildus tam, kredītiestādēm un maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, ir noteikts pienākums reizi gadā VID informēt par klientiem – fiziskajām personām (Latvijas rezidentiem), kuru viena konta debeta vai kredīta apgrozījums iepriekšējā gadā pārsniedz 15 000 EUR.

NODOKĻU MAKSĀTĀJIEM NOKAVĒJUMA NAUDAS UN SODA NAUDAS DZĒŠANAI PAREDZĒTĀ ATBALSTA LIKUMS

No šī gada 1. oktobra stājas spēkā Nodokļu maksātājiem nokavējuma naudas un soda naudas dzēšanai paredzētā atbalsta likums. Tas paredz, ka nodokļu maksātājam, samaksājot nodokļa pamatparādu, 21 dienas laikā pēc pilnas nodokļa pamatparāda summas nomaksas tiek dzēsta ar nodokļu parādu saistītā nokavējuma nauda un soda nauda. Šāds atbalsts attieksies uz visiem nodokļiem, ko administrē VID, kas izveidojušies līdz 2017. gada 1. jūnijam, izņemot nekustamā īpašuma nodokli. Uz atbalstu varēs pieteikties arī tie nodokļu maksātāji, kam būs bijis piešķirts nodokļa samaksas termiņa pagarinājums.

Uz atbalstu nevarēs pieteikties tie uzņēmumi, attiecībā uz kuriem ir pieņemti lēmumi par saimnieciskās darbības apturēšanu vai izslēgšanu no PVN maksātāju reģistra par pieļautiem pārkāpumiem, ir tiesas lēmums par maksātnespējas procesa pasludināšanu, kāda no nodokļu maksātāja amatpersonām ir iekļauta riska personu sarakstā vai nodokļu maksātāja adrese ir iekļauta riska adrešu sarakstā.

Pārskatu sagatavoja:

Leinonen Latvia | Konsultāciju daļa | leinonen@leinonen.lv | www.leinonen.lv